

September 2024



Høringsvar vedrørende forslag til ældrelov

SUFO takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til ny ældrelov. SUFO forholder sig i denne høring til de områder i udkastet der vedrører forebyggelse og sundhedsfremme.

Overordnede bemærkninger

I en fremtid med flere ældre, og færre medarbejdere der kan varetage behovet for støtte, omsorg og pleje, er det rigtig set, at hjælpen i ældreplejen skal gives med et forebyggende, rehabiliterende og vedligeholdende sigte. SUFO finder det helt afgørende, at forebyggelse og sundhedsfremme er et af de områder, der skal prioriteres på ældreområdet fremadrettet, men vi finder det stærkt bekymrende, at man fjerner lovkravet om de forebyggende hjemmebesøg, som vi kender det i dag.

Det giver livskvalitet og trivsel for den enkelte at have en velfungerende og meningsfuld hverdag. Derfor er det helt overordnet vigtigt, at forebyggelse skal anvendes bredt, men også målrettes ældre borgere i kommunen, som ikke allerede modtager pleje og omsorg. På den måde vil kommunerne fortsat være forpligtede til at arbejde forebyggende med mulighed for at iværksætte opsøgende indsatser målrettet borgere, hvor forebyggelsespotentialet vurderes at være relevant.

Forebyggelse handler om at hindre eller udskyde sygdom hos raske ældre. Ved at iværksætte en bred og opsøgende indsats, som indtil nu har været udmøntet i indsatsen ved de forebyggende hjemmebesøg, har kommunerne et vigtigt redskab til tidlig opsporing. Det har en stor værdi for den enkelte ældre såvel som for samfundet i helhed, at sætte ind med en forebyggende indsats inden der opstår behov for støtte, omsorg og pleje.

Behov for en præcisering af generel forebyggelse

Siden den politiske aftale blev offentliggjort, med forslaget om afskaffelse af kravet til kommunerne om at foretage forebyggende hjemmebesøg, har SUFO gjort opmærksom på, hvilke alvorlige konsekvenser der kan følge med denne beslutning. I forslag til ældrelov har kommunerne fortsat mulighed for at tilrettelægge og målrette opsøgende og forebyggende indsatser, hvor der vurderes at være et forebyggelsespotentialt.

Mangel på ressourcer i kommunerne har desværre den konsekvens, at vi allerede ser tendenser til, at forebyggelsesområdet er et område, der rammes og nedprioriteres. Dermed er der stor risiko for, at den generelle pligt til forebyggelse - som det lægges op til skal erstatte den nuværende lovgivning om forebyggende hjemmebesøg - på sigt vil betyde en kraftig nedskæring og forringelse af den opsøgende forebyggelse i kommunerne. Når det ikke er

konkret, hvordan den generelle forpligtelse skal håndhæves, og hvad borgeren kan forvente fra sin kommune, stilles den enkelte borger i en meget ringere situation. SUFO anbefaler, at lovtæksten præciseres i forhold til, hvad der ligger i 'generel forebyggelse' – således at loven kan anvendes og omsættes i praksis, hvor den netop skal virke.

Derudover er det ikke tydeligt i lovudkastet, i hvilket omfang og hvad kravet til kvaliteten af forebyggelsesindsatsen er, og ej heller hvad konsekvenserne er, hvis der ikke leves op til det. Der er risiko for at skabe mere ulighed i sundhed, da indsatserne afhænger af hvilken kommune du bor i. Det finder SUFO dybt problematisk, og vi anbefaler på det kraftigste, at forebyggelsesområdet kobles til en national sundheds- og kvalitetsplan, der giver nogle klare rammer for, hvordan der skal arbejdes strukturelt og systematisk med de forebyggende indsats. Derudover bør der også følges op i en evaluering af ældreloven og i implementeringen af den, hvor det følges nøje, hvordan kommunerne lever op til deres forpligtelse til generel forebyggelse.

Forkast ikke dét der virker

De forebyggende hjemmebesøg er på nuværende tidspunkt en konkret og veldokumenteret indsats, der virker. Sundhedsstyrelsen har i 2023 evalueret indsatsen og påpeget, at der er potentiale for at målrette indsatsen og styrke en bedre opsporing på nationalt plan, da der ikke i alle kommuner er de nødvendige udviklingsressourcer og midler.

Når man vælger at omsætte det i lovtæksten til 'generel' forebyggelse, mener vi, at man overser vigtig viden og faglige anbefalinger om, hvad der virker. De forebyggende hjemmebesøg er et konkret greb til opsporing af fx ensomme, udsatte - men også i forhold til de tidlige symptomer på demens eller andre sygdomme, der ofte forekommer hos den ældre målgruppe. Forebyggelse skal netop være et tilbud til borgerne, før de bliver patienter. Det er her, en forebyggende indsats for alvor kan gøre en forskel, og det er samtidig her, der er et stort uudnyttet potentiale.

Dertil kan opsporende forebyggelse for ældre mennesker modvirke ulighed i sundhed, da de ældre med størst behov for en forebyggende indsats, ofte ikke selv formår at række ud til egen læge eller andre eller har pårørende som kan. Her er forebyggende hjemmebesøg et afgørende greb i sundheds- og forebyggelsesindsatsen, som kan understøtte regeringens nye udspil til sundhedsreform. Her er ambitionerne at skabe mere lighed i sundhed. De forebyggende hjemmebesøg er netop et relationsskabende møde med den enkelte ældre, hvor der fx kan motivere til at opsøge læge eller anden hjælp i tide.

Nøglen til brobygning mellem sundhed, ældreområde og civilsamfund

Der er et stort potentiale i at støtte gode sundhedsvaner hos ældre mennesker. Det kan være med til at fastholde et godt funktionsniveau i længere tid, og til at styrke den fysiske såvel som den mentale sundhed og de sociale færdigheder. Vi opfordrer derfor til, at forebyggelse og sundhedsfremme bliver en vigtig prioritering i sammentænkningen af de opgaver, som går på tværs af sundheds- og ældreområdet. I udkast til ny ældrelov bliver sundhed og sygepleje stort set ikke nævnt. Det vækker stor bekymring.

De forebyggende hjemmebesøg har fokus på at styrke borgernes sundhedskompetencer og oplyse om og motivere til deltagelse i bl.a. sundhedstilbud og sociale aktiviteter i kommunen

og civilsamfundet, og i de forebyggende hjemmebesøg kan der også rekrutteres til frivillighed. Derfor er de forebyggende medarbejdere med til at bygge bro mellem kommunale indsatser og civilsamfundets tilbud. Da der i lovudkastet lægges op til, at civilsamfundet skal have en større rolle og løfte flere opgaver, virker det meget paradoksalt, at man samtidig afskaffer de forebyggende hjemmebesøg, da det er nøglen til at rekruttere til tilbud som civilsamfundet løfter.

På bestyrelsens vegne,

Janni Amstrup Hansen
Formand for SUFO